

**NATUURTOETS SANERING BESTAAND ERF
EN OPRICHTING NIEUW BEDRIJF AAN DE
LAAGDALEMSEWEG 3 TE DALEM**

**NATUURTOETS SANERING BESTAAND ERF EN OPRICHTING NIEUW BEDRIJF AAN DE LAAG-
DALEMSEWEG 3 TE DALEM**

Uitgebracht aan: D.A. Keijzer VOF
Laagdaalseweg 1
4213DA Dalem

Uitgebracht door: Aequator Groen & Ruimte bv
De Drieslag 25
8251 JZ Dronten

Contactpersoon: Suzanne Weterings
06-57934566

Auteur(s): Suzanne Weterings

Versie: Definitief

Datum: 28 april 2015

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
1.1.	Aanleiding en doel van het onderzoek	1
1.2.	Leeswijzer	1
1.3.	Methode	1
2.	HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE SITUATIE IN HET PLANGEBIED	2
2.1.	Huidige situatie in het plangebied	2
2.2.	Toekomstige situatie in het plangebied	4
3.	FLORA- EN FAUNAWET, NATUURBESCHERMINGSWET, REGELGEVING EHS EN RODE LIJSTEN	6
3.1.	Flora- en faunawet	6
3.2.	Regelgeving EHS	7
3.3.	Rode Lijsten	7
4.	REGELGEVING EHS	9
4.1.	Toets EHS	9
5.	BESCHERMDE SOORTEN	10
5.1.	Beschermde soorten in en rond het plangebied	10
5.2.	Toets Flora- en faunawet	15
6.	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	17
	REFERENTIES	18
	BIJLAGE 1 VOORKOMEN VAN DOOR DE WET BESCHERMDE SOORTEN IN EN OM HET PLANGEBIED	20

1 INLEIDING

1.1. Aanleiding en doel van het onderzoek

De heer Keijzer is voornemens het bestaande erf aan de Laagdalemseweg 3 te Dalem te saneren en op dezelfde locatie een geheel nieuw bedrijf op te richten. Ten behoeve van deze plannen moet onderzocht worden wat het effect van deze werkzaamheden op beschermde natuurwaarden is.

In dit onderzoek wordt gekeken naar het voorkomen van door de wet beschermde soorten planten en dieren om te bepalen of toekomstige plannen negatieve effecten hebben op deze soorten. Het kader wordt daarbij gevormd door de Flora- en Faunawet en regelgeving EHS.

Doel van dit onderzoek is het bepalen of de voorgenomen plannen in strijd zijn met de Flora- en Faunawet en regelgeving omtrent de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

1.2. Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de huidige en toekomstige situatie in het plangebied. Hoofdstuk 3 geeft uitleg over de Flora- en Faunawet en regelgeving EHS en benoemt de verbodsbepalingen. In hoofdstuk 4 wordt de bescherming van gebieden besproken en hoofdstuk 5 gaat over de door de wet beschermde plant- en diersoorten die mogelijk door de voorgenomen werkzaamheden worden beïnvloed. In hoofdstuk 6, tenslotte, worden conclusies getrokken.

1.3. Methode

Om eventuele conflicten van de voorgenomen plannen met de wetgeving boven water te krijgen is een aantal stappen doorlopen:

- ✓ Informatie over de voorgenomen plannen is verstrekt door de opdrachtgever.
- ✓ Met behulp van verspreidingsgegevens (literatuur en internet) is nagegaan welke door de wet beschermde plant- en diersoorten in de omgeving van het plangebied voorkomen.
- ✓ Door middel van een veldbezoek op 25 augustus 2014 is beoordeeld voor welke van de beschermde soorten het plangebied mogelijk van belang zijn.

2. HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE SITUATIE IN HET PLANGEBIED

2.1. Huidige situatie in het plangebied

Het plangebied is gelegen in agrarisch gebied aan de Laagdalsemweg 3 te Dalem (zie figuur 1).

Figuur 1: De ligging van het plangebied (www.googlemaps.nl)

Het plangebied wordt aan de zuidzijde en oostzijde begrensd door bomen. Het huidige bouwvlak bestaat uit 0,9 ha. Op het erf zijn de volgende gebouwen aanwezig: een bedrijfswoning, ligboxenstal, jongveestal/ werktuigenberging, mestopslag en sleufsilos.

Figuur 2 geeft een indruk van het plangebied.

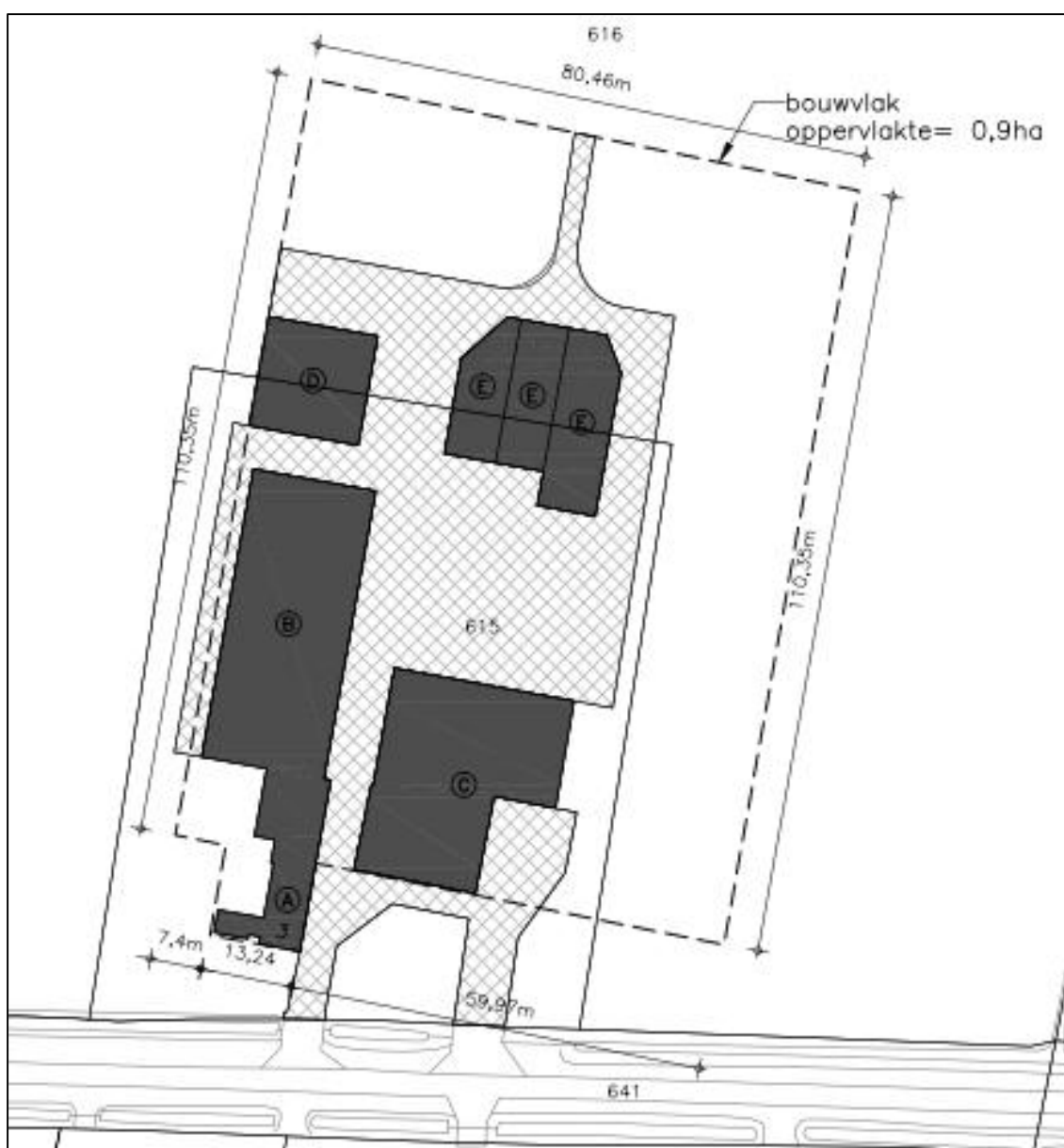
Figuur 2: Indruk van het plangebied

2.2. Toekomstige situatie in het plangebied

Het bestaande erf wordt gesaneerd. Alle bestaande gebouwen (bedrijfswoning, ligboxenstal, jongveestal/ werktuigenberging, mestopslag en sleufsiro) zullen worden gesloopt. Er wordt een geheel nieuw bedrijf opgericht bestaande uit: een bedrijfswoning, paardenbak, jongveestal, mestplaat, ligboxenstal, werktuigenberging, opslag kuilgras/snijmaïs en opslag bostel/perspulp.

Figuur 3 geeft een indruk van de bestaande situatie en laat zien hoe de toekomstige situatie er uit komt te zien. In deze figuur wordt tevens de begrenzing van het bestaande bouwvlak en de begrenzing van het gewenste bouwvlak weergegeven.

De bomenrij aan de oostzijde van het bedrijf wordt verwijderd. Er worden ten behoeve van de plannen geen sloten gedempt.

Nummer	Omschrijving	Nummer	Omschrijving
A	Bestaande bedrijfswoning	1	Nieuwe bedrijfswoning
B	Bestaande ligboxenstal	2	Nieuwe paardenbak
C	Bestaande jongveestal/werktuigenberging	3	Nieuwe jongveestal
D	Bestaande mestopslag	4	Nieuwe mesteplaat
E	Bestaande sleufslot	5	Nieuwe ligboxenstal
		6	Nieuwe werktuigenberging
		7	Nieuwe opslag kuilgras/snijmais
		8	Nieuwe opslag boste/perspulp

Figuur 3: Huidige situatie (bovenste figuur) en toekomstige situatie (onderste figuur)

Het bouwvlak wordt vergroot van 0,9 hectare naar 1,74 hectare (zie figuur 3).

3 FLORA- EN FAUNAWET, REGELGEVING EHS EN RODE LIJSTEN

3.1. Flora- en Faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en Faunawet in werking. De wet, waarin EU-richtlijnen voor de bescherming van soorten en het internationale CITES-verdrag voor de handel in bedreigde soorten zijn opgenomen, regelt de bescherming van plant- en diersoorten in Nederland.

Doel

Het doel van de wet is het behouden en beschermen van in het wild levende plant- en diersoorten, waarbij het “nee tenzij” principe als uitgangspunt dient. Alle activiteiten die een negatieve invloed hebben op beschermde plant- en diersoorten zijn dus verboden. Van dit verbod kan onder voorwaarden worden afgeweken.

Verbodsbepalingen

Het is verboden:

- Planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (Artikel 8).
- Dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (Artikel 9).
- Dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten (Artikel 10).
- Nesten, holen, of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (Artikel 11).
- Eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen (Artikel 12).

Zorgplicht

De zorgplicht houdt in dat menselijke activiteiten niet nadelig mogen zijn voor zowel beschermde als niet beschermde plant- en diersoorten en is dus altijd van toepassing. Wanneer het niet mogelijk is om negatieve gevolgen te voorkomen, dienen de gevolgen beperkt te worden of ongedaan gemaakt te worden.

Beschermde leefomgeving

Het is, middels de Flora- en Faunawet, voor provincies mogelijk om plaatsen aan te wijzen die dienen als beschermde leefomgeving. Hierdoor kunnen plaatsen die belangrijk zijn voor het voortbestaan van plant- en/of diersoorten worden beschermd.

Beschermingsregimes

Of een soort voor bescherming in aanmerking komt hangt onder andere af van de mate waarin de soort met uitsterven bedreigd is en de zeldzaamheid. Vogelsoorten zijn niet in de tabellen opgenomen omdat de lijst erg lang zou worden, aangezien alle vogelsoorten (m.u.v. exoten) in Nederland

beschermd zijn op basis van de Vogelrichtlijn, volgens het zwaarste regime. Beschermde plant- en diersoorten worden ingedeeld in 3 tabellen (zie bijlage 1) met een verschillend beschermingsregime:

- **Tabel 1**

In deze tabel staan de licht beschermde soorten. Het betreft met name beschermde, maar algemeen voorkomende soorten. Voor de soorten in deze tabel is vrijstelling mogelijk. Het verlenen van vrijstelling doet geen afbreuk aan de huidige, gunstige staat van instandhouding. Er dient echter voor deze soorten wel rekening te worden gehouden met de zorgplicht.

- **Tabel 2**

In deze tabel staan de middelzwaar beschermde soorten. Voor de soorten in tabel 2 geldt een vrijstelling wanneer wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode. De vereiste gedragscode moet ter goedkeuring zijn ingediend bij het ministerie van LNV. In de gedragscode wordt aangegeven hoe werkzaamheden worden uitgevoerd zodanig dat schade aan soorten geminimaliseerd wordt. Als er geen gedragscode is, moet bij overtreding een ontheffing worden aangevraagd.

- **Tabel 3**

In deze tabel staan de zwaar beschermde soorten. Wanneer verbodsbepalingen worden overtreden dient een ontheffing te worden aangevraagd. Deze wordt volgens een uitgebreide toetsing beoordeeld, waarbij wordt nagegaan of de ingreep afbreuk doet aan de huidige, gunstige staat van instandhouding, of er alternatieven zijn en of er sprake is van een in de wet genoemd belang.

Vogels

Alle vogels, met uitzondering van exoten, zijn in Nederland beschermd. Het is dan ook verboden om werkzaamheden uit te voeren waarbij vogels gedood of verontrust worden, of waarbij nesten of verblijfplaatsen worden verstoord. Het is verboden om gedurende het broedseizoen activiteiten te ondernemen die een negatief effect hebben op broedvogels.

3.2. Regelgeving EHS

Het ministerie van LNV heeft in 1990 de EHS geïntroduceerd. Het doel van de Ecologische Hoofdstructuur is de instandhouding en ontwikkeling van natuurgebieden en de daarin voorkomende soorten. Het bestaat uit een netwerk van natuurgebieden in Nederland. De EHS is opgebouwd uit bestaande gebieden, zoals de Veluwe, en wordt uitgebreid met de ontwikkeling van nieuwe natuur. Variatie in verschillende typen natuur zijn daarbij belangrijk. Om verschillende typen natuur te verbinden wordt gebruik gemaakt van bijvoorbeeld ecoducten en faunapassages.

De EHS kent een “nee, tenzij” beginsel: ontwikkelingen in de EHS mogen geen significant negatieve effecten hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden, tenzij aangetoond wordt dat sprake is van groot openbaar belang, geen reële alternatieven aanwezig zijn én effecten worden voorkomen. Rest-effecten moeten worden gecompenseerd. De EHS kent geen externe werking.

3.3. Rode Lijsten

Op de Rode Lijsten staan soorten die zich in Nederland voortplanten. Het gaat daarbij om soorten die speciale aandacht nodig hebben om te voorkomen dat ze met uitsterven bedreigd raken. De Rode Lijsten hebben een signaleringsfunctie en ze hebben geen juridische status. Soorten die op de Rode

Lijst staan hebben niet per definitie een beschermingsstatus. Daarvoor is opname onder de Flora- en Faunawet nodig. De soorten worden verdeeld in 8 categorieën:

- Uitgestorven op wereldschaal
- In het wild uitgestorven op wereldschaal
- Verdwenen uit Nederland
- In het wild verdwenen uit Nederland
- Ernstig bedreigd
- Bedreigd
- Kwetsbaar
- Gevoelig

4. REGELGEVING EHS

4.1 Toets EHS

Het plangebied is niet gelegen in een EHS gebied (zie figuur 4). De EHS kent geen externe werking. Er treedt dan ook geen conflict op met regelgeving van de EHS.

Figuur 4: De ligging van de EHS (in groen) ten opzichte van het plangebied (www.minlnv.nl).

5 BESCHERMDE SOORTEN

Door gebruik te maken van verspreidingsgegevens is achterhaald, welke beschermde soorten in de laatste 5 jaar in de omgeving van het plangebied zijn waargenomen. De gegevens zijn verkregen met behulp van de QuickScanhulp (www.quickscanhulp.nl). Gedurende een veldbezoek uitgevoerd op 25 augustus 2014 is vervolgens bepaald, welke van de soorten uit de omgeving mogelijk geschikt leefgebied vinden in het plangebied (zie bijlage 1).

5.1. Beschermde soorten in en rond het plangebied

Vogels

In het plangebied en de directe omgeving komen zeer waarschijnlijk een aantal soorten vogels voor. Het plangebied biedt broedgelegenheid aan algemene vogelsoorten als merel, koolmees, winterkoning, etc. De omgeving van het plangebied biedt mogelijk eveneens broedgelegenheid aan weidevogels.

Gebouw bewonende vogels

Een aantal van de te slopen gebouwen zou geschikt kunnen zijn voor gebouw bewonende vogels. Er zijn gedurende het veldbezoek geen nesten of sporen van roofvogels of uilen gevonden. Omdat uitvliegende gierzwaluwen een vrije val nodig hebben van minimaal drie meter hoogte, is het niet aannemelijk dat gierzwaluwen de te slopen gebouwen zullen gebruiken voor een nest. Er kan echter niet worden uitgesloten dat er zich nesten van de huismus bevinden in te slopen gebouwen. De nesten van huismussen zijn het gehele jaar beschermd en vallen onder categorie 2 van vogelnesten: “nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop (uit: ‘soortenstandaard huismus’).

Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens zijn 10 soorten vleermuizen waargenomen binnen een afstand van 10 km van het plangebied: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, baardvleermuis, brandtsvleermuis, watervleermuis, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis en meervleermuis. Alle inheemse soorten vleermuizen zijn opgenomen in tabel III van de Flora- en Faunawet. Ze zijn allemaal zwaar beschermd.

Als verblijfplaats maken diverse soorten vleermuizen gebruik van gebouwen en bomen. Er worden ten behoeve van de plannen gebouwen gesloopt en bomen gekapt. De te slopen gebouwen betreffen een bedrijfswoning, een ligboxenstal, jongveeststal/ werktuigenberging, mestopslag en sleufsilos. De stallen en de berging hebben een golfplaten dak en de muren bestaan uit een enkele laag. De gebouwen hebben veel openingen en zijn erg tochtig (zie figuur 5). Het is niet aannemelijk dat er zich in deze gebouwen vleermuizen bevinden.

Figuur 5: De te slopen stal en berging

Voor de bedrijfswoning is het echter niet uit te sluiten dat er zich in dit gebouw verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden. In figuur 6 wordt een indruk gegeven van dit gebouw.

Figuur 6: De te slopen bedrijfswoning

Er zijn tijdens het veldbezoek geen holen aangetroffen in de bomen die gekapt gaan worden. Er worden geen verblijfplaatsen van vleermuizen in de bomen verwacht.

De connectiviteit met het landschap staat voor de mate waarin een individu gebruik maakt van de bestaande lijnen en structuren om te “pendelen” tussen verblijfplaats en foerageergebied. Voor diverse soorten geldt dat deze connectiviteit hoog is. Indien structuren in het landschap verdwijnen heeft dit een negatieve invloed op soorten met een hoge connectiviteit. Als gevolg van de plannen gaat de bomenrij aan de oostzijde van het bedrijf (zie figuur 7) verloren. Gezien de lengte van deze bomenrij en de ligging, kan aangenomen worden dat de bomenrij geen dienst doet als vliegroute voor vleermuizen.

In de nieuwe situatie komt een nieuwe bomenrij aan de oostzijde van het bedrijf. Deze ligt ten opzichte van de huidige situatie iets meer naar de oostzijde.

Figuur 7: De bomenrij aan de oostzijde van het bedrijf

Lichtuitstoot in de richting van lijnvormige structuren is nadelig voor de oriëntatie van vleermuizen tijdens hun vlucht. Bij de realisatie van de nieuwe woningen dient er rekening gehouden te worden dat lichtuitstoot in de richting van bomenrijen minimaal is.

Het plangebied biedt mogelijk geschikt foerageergebied aan onder andere gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis.

Onderstaande tabel beschrijft de verblijfplaatsen en het foerageergebied van deze soorten.

Tabel 1 Verblijfplaatsen en foerageergebied vleermuizen

Naam	winterver- blijf	kraamver- blijf	zomerver- blijf	paarverblijf	Foerageergebied	Connectiviteit
Gewone Dwergvleermuis	gebouwen, zwak gebufferde objecten	gebouwen	gebouwen, bomen	gebouwen, bomen	overal	Laag
Rosse vleermuis	bomen, hoge gebouwen	Bomen (gebouwen)	bomen, zolders	Bomen	natte gebieden, weilanden, steden (verlichting)	Laag
Watervleermuis	bomen, gebufferde objecten	bomen, zolders, gebouwen, bruggen/duikers	bomen, kerken, zwak gebufferde objecten	bomen, gebufferde objecten	water, bossen, parken	Hoog
Baardvleermuis	gebufferde objecten	(warme) zolders, gebouwen	(warme) zolders, bomen, gebouwen	gebufferde objecten	kleinschalig agrarisch gebied, bossen	Hoog
Gewone Grootoorvleermuis	bomen, zolders, gebufferde objecten, kasten	bomen, zolders, gebouwen	bomen, zolders	bomen, zolders, gebufferde objecten	bos, kleinschalig landschap, tuinen	Hoog
Laatvlieger	gebouwen, zwak gebufferde objecten	gebouwen, zolders	gebouwen, zolders	Gebufferde objecten	stedelijk gebied, polders, weilanden, bosranden	Laag
Grijze grootoorvleermuis	Gebufferde objecten, (warme) zolders	(warme) zolders	(warme) zolders	Gebufferde objecten, (warme) zolders	Bos, tuinen, lanen	Hoog

Meervleermuis	gebouwen, gebufferde objecten	gebouwen, zolders	gebouwen, zolders, gebufferde objecten	Gebufferde objecten, gebouwen, boomholtes (?)	water, natte veengebieden, weilanden	Hoog
Ruige dwergvleermuis	bomen, houtstapels, gebouwen		bomen, zolders	bomen, gebouwen	natte gebieden, bos	Laag

Overige zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens is het voorkomen van diverse soorten licht beschermde zoogdieren bekend in de omgeving van het plangebied. Zo zijn er in de omgeving van het plangebied bijvoorbeeld waarnemingen gedaan van de licht beschermde egel, haas, huisspitsmuis, konijn, mol, ree, veldmuis, vos en wezel. Daarnaast zijn er op een afstand van minder dan 10 kilometer middelzwaar beschermde steenmarters zwaar beschermde bevers en waterspitsmuizen waargenomen.

De steenmarter is vooral te vinden in de nabijheid van dorpen en boerderijen en tegenwoordig zelfs in grote steden (de steenmarter is een 'cultuurvolger'). Hij heeft een voorkeur voor gebieden met kleinschalige landbouw, met oude schuren, heggen en geriefhoutbosjes. Daarbij is de aanwezigheid van elementen zoals groenstroken, heggen, bosjes, greppels en bermen van belang, omdat de steenmarter daar zijn voedsel zoekt. Het plangebied vormt een potentieel foerageergebied voor de steenmarter. In de schuur en de stallen zijn geen sporen van steenmarters gevonden. Er worden geen verblijfplaatsen van steenmarters in deze gebouwen verwacht. Voor de bedrijfswoning geldt dat dit nader onderzocht dient te worden. Er kan niet worden uitgesloten dat er zich verblijfplaatsen van steenmarters bevinden.

Bevers komen voor in het overgangsgebied tussen land en water zoals moerassen, langs beken, rivieren en meren. De bever heeft een voorkeur voor rustige rivieren en meren omzoomd door broekbossen met bomen als wilg en es. De aanwezigheid van bossen op de oevers is een vereiste. Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied aan de bever.

De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Hij komt voor bij beken, rivieren, sloten, plassen en daar waar grondwater opwelt. Ook wordt hij veelvuldig aangetroffen langs de binnenduinrand, natuurlijke duinmeren en kunstmatige infiltratiegebieden. De waterspitsmuis komt alleen daar voor waar bodembedekkende vegetatie aanwezig en waar binnen een straal van 500 meter water is te vinden. Bovendien moet er in de oevers voldoende schuilmogelijkheid zijn waar de waterspitsmuis zich kan terugtrekken om zijn prooi op te eten (bron: zoogdiervereniging.nl). Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied aan de waterspitsmuis.

Amfibieën

Volgens verspreidingsgegevens (www.ravon.nl) is het voorkomen bekend van enkele licht beschermde soorten, zoals bijvoorbeeld bruine kikker en gewone pad, in de omgeving van het plangebied. Daarnaast het is voorkomen bekend van de middelzwaar beschermde alpenwatersalamander en de zwaar beschermde heikikker, kamsalamander, poelkikker en rugstreeppad op een afstand van minder dan 5 kilometer van het plangebied.

De alpenwatersalamander soort komt voor op zand-, leem- en lössbodems in heidegebieden, agrarisch gebied en op ruderaal terreinen. Als aquatisch habitat worden met name vennen, poelen en

andere kleine, geïsoleerde wateren (ook bospoelen) gebruikt. Veel voortplantingswateren van deze soort liggen in of nabij bos. De soort heeft als landhabitat een duidelijke voorkeur voor (loof)bossen. Daarnaast zijn ook ongebruikte graslanden en kleine landschapselementen van groot belang, waarbij heggen en houtwallen als geleidend element dienst doen. Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied voor de alpenwatersalamander.

De heikikker is een laaglandsoort die voornamelijk wordt aangetroffen in hoog- en laagvenen, op heide, in beekdalen, klei-op-veen en komkleigebieden en soms ook in uiterwaarden. De soort maakt bij voorkeur gebruik van relatief voedselarme wateren. In klei- en veenweidegebieden wordt ook voortplanting geconstateerd in meer voedselrijke sloten. Uit verspreidingsgegevens blijkt de heikikker een vennensoort bij uitstek. De soort wordt nauwelijks aangetroffen in intensief gebruikt agrarische landschap, rond infrastructuur en bebouwing (Creemers en van Delft, 2009). Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied aan de heikikker.

Kamsalamanders komen voornamelijk voor in de wat diepere en licht voedselrijke wateren op landgoederen, in beekdalen en in het rivierengebied. Het landhabitat bestaat uit loofbossen en kleinschalige cultuurlandschappen, vooral op zand- en rivierkleigronden. De soort wordt zelden waargenomen in akkerbouwgebieden. De soort is goed vertegenwoordigd op de overgang van agrarisch gebied (en halfnatuurlijk grasland) naar bos (Creemers & van Delft, 2009). Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied aan de kamsalamander.

De poelkikker komt in Nederland vooral in het Oosten en Zuiden voor. Het is een zon- en warmteminnende soort met een voorkeur voor onbeschaduwde wateren. De oeverzone moet bij voorkeur goed begroeid zijn. En het water is vaak vrij omvangrijk of maakt deel uit van een groter complex van wateren. De poelkikker is een kritische soort, die houdt van voedselarm, schoon water. Hij heeft een voorkeur voor zwak zure, stilstaande wateren in bos- en heidegebieden op de hogere zandgronden. Hij komt voor in vennen, poelen en watergangen in hoogveengebieden, en in uiterwaarden. Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied aan de poelkikker.

De rugstreeppad is gebonden aan pioniermilieus, zoals op rivierduinen, overstromingsvlakten en langs oevers van meanderende kleine rivieren. In het cultuurlandschap handhaaft de rugstreeppad zich op braakliggend terrein. Voortplantingswateren zijn vaak klein en ondiep en vrijwel onbegroeid (Janssen & Schaminée 2008). Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied aan de rugstreeppad.

Reptielen

Uit verspreidingsgegevens blijkt het voorkomen van de zwaar beschermde ringslang op een afstand van 5 tot 10 kilometer van het plangebied.

De ringslang is sterk gebonden aan water. De aanwezigheid van hogere gronden is een belangrijke voorwaarde voor de soort om alle stadia van de levenscyclus te kunnen doorlopen. Naast laagvenen wordt de soort relatief veel waargenomen in landschapstypen met bos, struweel en op of nabij infrastructuur. De soort komt ook voor in systemen die voedselrijk en ruig begroeid zijn (Creemers & van Delft, 2009). Het plangebied biedt geen geschikte leefomgeving aan de ringslang.

Vissen en zoetwatermollusken

Uit verspreidingsgegevens van vissen komt naar voren dat er in de omgeving van het plangebied (op een afstand van maximaal 10 kilometer) middelzwaar beschermde Europese meervallen, kleine mod-

derkruipers, palingen en rivierdonderpadden, en zwaar beschermde bittervoorns en grote modderkruipers voorkomen. Daarnaast komt de zwaar beschermde platte schijfhoren op een afstand van 1 tot 5 kilometer van het plangebied voor.

Kleine modderkruipers komen voor in sloten, beken, rivierarmen en meren en geven de voorkeur aan stilstaande en langzaam stromende wateren met voldoende waterplanten en voedselorganismen (www.minlnv.nl). Sloten die bemest zijn en waarin zich weinig macrofauna en waterplanten bevinden, zijn onleefbaar voor kleine modderkruipers (Janssen & Schaminée, 2008). Ook voor de andere beschermde vissoorten en voor de platte schijfhoren vormt het plangebied geen geschikt leefgebied.

Ongewervelden

Uit verspreidingsgegevens blijkt het voorkomen van de zwaar beschermde rivierrombout op een afstand van minder dan 1 kilometer van het plangebied.

De rivierrombout komt voor langs rivieren en grote beken, vooral op plaatsen waar zand of slib is afgezet. Het plangebied biedt geen geschikte leefomgeving aan de rivierrombout.

Planten

Volgens verspreidingsgegevens komen de volgende middelzwaar beschermde soorten vaatplanten binnen een afstand van 10 kilometer van het plangebied voor: prachtklokje, rapunzelklokje, ruig klokje, tongvaren, wilde marjolein, daslook, gele helmblom, gevlekte orchis, klein glaskruid, lange ereprijs, maretak, rietorchis, spindotterbloem, steenbreekvaren, veldsalie, vleeskleurige orchis, waterdrieblad, bijenorchis, moeraswespenorchis, zomerklokje. Het plangebied bestaat uit agrarisch gebied. In het plangebied komen een aantal veelvoorkomende plantensoorten voor, zoals paardenbloem, kruipende boterbloem en smalle weegbree. Er worden geen beschermde plantensoorten verwacht.

5.2. Toets Flora- en Faunawet

Vogels

Als de sloop- en bouwwerkzaamheden in het broedseizoen (maart – juli) worden uitgevoerd, zal dat leiden tot verstoring van de in de omgeving broedende (weide)vogels, wat strijdig is met artikel 11 van de Flora- en Faunawet. Het is dan ook van belang om met de werkzaamheden te beginnen buiten het broedseizoen van de weidevogels, om overtreding van artikel 11 te voorkomen.

Wanneer voor het broedseizoen gestart wordt met de werkzaamheden is het de verwachting dat er, vanwege de verstoring, geen broedvogels vestigen in het gebied. Indien er toch in het plangebied vogels tot broeden komen, moeten de werkzaamheden worden gestaakt tot na het broedseizoen. Het is daarom aan te raden om maatregelen te nemen die eventueel broeden voorkomen, zoals het afdekken van zandhopen en het direct afvoeren van materiaal.

Er kan niet worden uitgesloten dat er zich nesten van de huismus bevinden in te slopen gebouwen. Dit dient nader onderzocht te worden.

Vleermuizen

Het slopen van gebouwen waarin zich verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden, is in strijd met de Flora- en Faunawet. Het is niet aannemelijk dat er zich in de te slopen stal en berging verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden, aangezien deze uit een golfplaten dak bestaan, enkele muren hebben en

erg tochtig zijn. Het is echter niet uit te sluiten dat er zich in de bedrijfswoning verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden. Dit dient nader onderzocht te worden.

Bij de realisatie van de nieuwe gebouwen dient er rekening gehouden te worden dat lichtuitstoot in de richting van bomenrijen minimaal is.

Het plangebied biedt mogelijk geschikt foerageergebied aan gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, en ruige dwergvleermuis. Er is in de omgeving voldoende vergelijkbaar gebied aanwezig, waardoor gesteld kan worden dat de plannen niet zullen leiden tot een significante aantasting van het foerageergebied.

Overige zoogdieren

Het plangebied vormt een geschikt leefgebied voor een aantal licht beschermde zoogdieren als mol, egel, veldmuis etc. Voor de licht beschermde soorten geldt een vrijstelling van ontheffing voor ruimtelijke ontwikkelingen.

Er kan niet worden uitgesloten dat er zich in de bedrijfswoning verblijfplaatsen van steenmarters bevinden. Hier dient nader onderzoek naar te worden verricht.

Reptielen

Het plangebied biedt geen geschikte leefomgeving aan beschermde soorten reptielen. Uitvoering van de plannen conflicteert dan ook voor wat betreft reptielen niet met de Flora- en Faunawet.

Amfibieën

Het plangebied biedt geen geschikte leefomgeving aan beschermde soorten amfibieën. Uitvoering van de plannen conflicteert dan ook voor wat betreft amfibieën niet met de Flora- en Faunawet.

Vissen

Het plangebied biedt geen geschikte leefomgeving aan beschermde soorten vissen. Uitvoering van de plannen conflicteert dan ook voor wat betreft vissen niet met de Flora- en Faunawet.

Ongewervelden

Het plangebied biedt geen geschikte leefomgeving aan beschermde soorten ongewervelden. Uitvoering van de plannen conflicteert dan ook voor wat betreft ongewervelden niet met de Flora- en Faunawet.

Planten

Het plangebied biedt geen geschikte leefomgeving aan beschermde soorten planten. Uitvoering van de plannen conflicteert dan ook voor wat betreft planten niet met de Flora- en Faunawet.

6. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

- Mogelijk komen enkele licht beschermde soorten, zoals mol, egel en veldmuis voor in het plangebied. In de omgeving is echter voldoende vervangend leefgebied aanwezig. Daarnaast zijn deze soorten vrijgesteld voor ruimtelijke ontwikkelingen.
- De bouwwerkzaamheden dienen buiten het broedseizoen van vogels aan te vangen om mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en Faunawet te voorkomen. In grote lijnen loopt het broedseizoen van half maart tot half juli;
- Er dient onderzoek plaats te vinden naar gebouw bewonende vogelsoorten, met name de huismus.
- Het plangebied en de directe omgeving bieden mogelijk een geschikt foerageergebied voor verschillende soorten vleermuizen. Er is in de omgeving voldoende vergelijkbaar gebied aanwezig, zodat de plannen niet zullen leiden tot een significante aantasting van het foerageergebied.
- Het is niet uit te sluiten of er zich in de bedrijfswoning verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden. Dit dient nader onderzocht te worden.
- Er kan niet worden uitgesloten dat er zich in de bedrijfswoning verblijfplaatsen van steenmarters bevinden. Hier dient nader onderzoek naar te worden verricht.
- Bij de realisatie van de nieuwe gebouwen dient er rekening gehouden te worden dat lichtuitstoot in de richting van bomenrijen minimaal is.
- Er worden geen conflicten verwacht omtrent regelgeving EHS.

REFERENTIES

- Bos B. en Wasscher, M. (1997) Veldgids Libellen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wijnhoff, De Vlinderstichting 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea. – Nederlandse fauna 7 . Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland.
- Broekhuizen et al. (1992) Atlas van de Nederlandse zoogdieren, Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht
- Bruijn, J. de. (2006) Inventarisatie van de noordse woelmuis en de waterspitsmuis in de gebieden groene punt, schapenwei en breede water (voornes Duin). Inventarisatie in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet. Strix/NWC, Dordrecht.
- Bruyne, R. de (2004) Nauwe korfslak *Vertigo angustior* Jeffreys 1830, gebaseerd op gegevens tot het jaar 2002. EIS Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Creemers R., Van Delft, J. (2009) De amfibieën en reptielen van Nederland, Nederlandse Fauna 9, KNNV Uitgeverij Utrecht
- Cuppen, J.G.M., G. van Dijk, B. Koese & O. Vorst (2006) De brede geelgerande waterroofkever *Dytiscus latissimus* in Zuidwest-Drenthe. – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- De Nie, H.W. (1997) Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen, Media Publishing, Doetinchem.
- Dienst Regelingen (2011) Huismus, *Passer domesticus*, Soortenstandaard
- DHV (2009) Natura2000 beheerplan De Veluwe, werkversie
- EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (2007) Waarnemingenverslag dagvlinders, libellen en sprinkhanen, EIS-Nederland, Assen.
- Gmelig Meyling, A.W., de Bruyne, R.H., Boesveld, A. (2009) Onderzoek naar de verspreiding van de Wijngaardslak *Helix pomatia* op basis van bestaande gegevensbronnen, Stichting ANNEMOON
- Janssen en Schaminée (2008) Europese Natuur in Nederland, Soorten van de habitatrichtlijn, KNNV Uitgeverij, Utrecht
- Huijbregts, H. (2004a) Gestreepte waterroofkever *Graphoderus bilineatus* (Degeer, 1774). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Huijbregts, H. (2004b) Heldenbok *Cerambyx cerdo* Linnaeus, 1758. – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Huijbregts, H. (2004c) Juchtleerkever *Osmoderma eremita* (Scopoli, 1763). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Kalkman, V.J. (2004) Zeggekorfslak *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Kalkman, V.J. (2004a) Groene glazenmaker *Aeshna viridis* Eversmann, 1836. EIS, Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Kalkman, V.J. (2004b) Gevlekte witsnuitlibel *Leucorrhinia pectoralis* (Charpentier 1825), EIS, Nederland, www.naturalis.nl/eis
- Ketelaar, R., Ruiters, E.J., Uilhoorn, H.M.G. (2007) Habitatkeuze van de Noordse winterjuffer (*Sympecma paedisca*) in Nederland, *Brachytron* 11
- Klausnitzer, B. (1991) Die Käfer Mitteleuropas L1, Goecke & Evers, Krefeld
- Klausnitzer, B. (1994) Die Käfer Mitteleuropas L2, Goecke & Evers, Krefeld
- Landschap Overijssel (2011) Boomkijkers duurzaam tussen Aamsveen en Witte Veen. Landschap
- Limpens et al. (1997) Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie, Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht

N005-4410126FKO-wga-V03-NL

Limpens et al, (2010) Handleiding Vleermuizen en Planologie, Zoogdierverseniging

Ministerie van LNV en VROM (2008) Spelregels EHS, beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS, brochure

Nie, Henrik W. de, 1997. Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen. Media publishing Int. BV, Doetinchem.

Smit, J.T. Het vliegend hert (2005) www.science.naturalis.nl.

Smit, J.T. (2007) Actuele en potentiële verspreiding van het vliegend hert in Nederland. – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.

Timmermans et al. (2004) Gewone rivierkreeft *Astacus astacus* (Linnaeus, 1758), EIS Nederland, www.naturalis.nl/eis

Twisk, P., Diepenbeek, A., Bekker, JP., (2010) Veldgids Europese zoogdieren, KNNV Uitgeverij, Zeist

Van Loon, A.J. (2004) Zwartrugbosmier *Formica pratensis* Retzius, 1783.-EIS-Nederland, www.naturalis.nl/eis.

Van Loon, A.J. (2004) Kale bosmier *Formica polycetena* Förster, 1850.-EIS-Nederland, www.naturalis.nl/eis.

Van Loon, A.J. (2004) Stronkmier *Formica truncorum* Fabricius, 1804.-EIS-Nederland, www.naturalis.nl/eis.

Van Loon, A.J. (2008) Behaarde bosmier *Formica rufa* Linnaeus, 1758, Uit: Kalkman, 2008, De soorten van het leefgebiedenbeleid, EIS-Nederland.

Van 't Veer, R., Raes, N., Scharringa, C.J.G., (2010) Weidevogels in Noord-Holland; ecologie, beleid en ontwikkelingen, Provincie Noord Holland, rapportnummer 10-004

Visser; 1996; Invloed van wandelrecreatie op de fauna van de Amsterdamse waterleidingduinen - Een inventariserend literatuuronderzoek; IN Smit, C.; 2001; Effecten van militair gebruik en recreatie op flora en fauna – een literatuuronderzoek; Expertisecentrum LNV; nr.2001-037; Wageningen

www.quickscanhulp.nl ("© NDFF - quickscanhulp.nl 24-06-2014 07:48:20")

www.natuurkalender.nl

www.rijksoverheid.nl

www.vleermuisnet.nl

www.vlinderstichting.nl

www.wetten.overheid.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.zoogdierverseniging.nl

BIJLAGE 1 VOORKOMEN VAN DOOR DE WET BESCHERMDE SOORTEN BINNEN EEN AFSTAND VAN 10 KM VAN HET PLANGEBIED

(QUICKSCANHULP.NL)

Soort	Soortgroep	Bescherming	Afstand ▼	Plangebied mogelijk geschikt
Alpenwatersalamander	Amfibieën	tabel II	0 - 1 km	nee
Heikikker	Amfibieën	tabel III	0 - 1 km	nee
Rugstreepad	Amfibieën	tabel III	0 - 1 km	nee
Kamsalamander	Amfibieën	tabel III	1 - 5 km	nee
Poelkikker	Amfibieën	tabel III	1 - 5 km	nee
Rivierrombout	Libellen	tabel III	0 - 1 km	nee
Ringslang	Reptielen	tabel III	5 - 10 km	nee
Prachtklokje	Vaatplanten	tabel II	0 - 1 km	nee
Rapunzelklokje	Vaatplanten	tabel II	0 - 1 km	nee
Ruig klokje	Vaatplanten	tabel II	0 - 1 km	nee
Tongvaren	Vaatplanten	tabel II	0 - 1 km	nee
Wilde marjolein	Vaatplanten	tabel II	0 - 1 km	nee
Daslook	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km	nee
Gele helmbloem	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km	nee
Gevlekte orchis	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km	nee
Klein glaskruid	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km	nee
Lange ereprijs	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km	nee
Maretak	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km	nee
Rietorchis	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km	nee
Spindotterbloem	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km	nee
Steenbreekvaren	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km	nee
Veldsalie	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km	nee
Vleeskleurige orchis	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km	nee
Waterdrieblad	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km	nee
Bijenorchis	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km	nee
Moeraswespenorchis	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km	nee
Zomerklokje	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km	nee
Europese meerval	Vissen	tabel II	0 - 1 km	nee
Kleine modderkruiper	Vissen	tabel II	0 - 1 km	nee
Paling	Vissen	tabel II	0 - 1 km	nee
Rivierdonderpad	Vissen	tabel II	1 - 5 km	nee
Bittervoorn	Vissen	tabel III	1 - 5 km	nee
Grote modderkruiper	Vissen	tabel III	1 - 5 km	nee
Platte schijfhoren	Zeeorganismen;Weekdieren;Land- en zoetwatermollusken	tabel III	1 - 5 km	nee
Brandts vleermuis	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km	ja
Bever	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km	nee

Gewone dwergvleermuis	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km	ja
Gewone grootoorvleermuis	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km	ja
Watervleermuis	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km	ja
Grijze grootoorvleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km	ja
Laatvlieger	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km	ja
Rosse vleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km	ja
Ruige dwergvleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km	ja
Waterspitsmuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km	nee
Steenmarter	Zoogdieren	tabel II	5 - 10 km	ja
Baardvleermuis	Zoogdieren	tabel III	5 - 10 km	ja
Meervleermuis	Zoogdieren	tabel III	5 - 10 km	ja